

## Verslag Overlegvergadering Verantwoordingsorgaan met Algemeen bestuur ABP op donderdag 27 november 2025

*Het publieksverslag heeft als doel om bij pensioenfondsen ABP aangesloten deelnemers, gepensioneerden en werkgevers inzicht te geven in de adviezen die het Verantwoordingsorgaan (VO) als medezeggenschapsorgaan aan het ABP Algemeen Bestuur geeft over voorgenomen beleidsbeslissingen en de besprekingen die het Verantwoordingsorgaan met het ABP Algemeen Bestuur voert. Voor de uitgebreide standpunten van de verschillende fracties in het Verantwoordingsorgaan wordt verwezen naar de eigen website van de fracties.*

### Opening en mededelingen

De voorzitter, de heer de Geus, opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. De agenda wordt vastgesteld.

Het VO feliciteert mevrouw Verdonk en de heer van Wijnen namens het VO met de herbenoeming in het Uitvoerend Bestuur.

De voorzitter memoreert dat het bestuur begin november het besluit tot opdrachtaanvaarding heeft genomen. Dit is het besluit om de opdracht van sociale partners om de nieuwe regeling uit te voeren, aan te nemen. Op dit moment lopen de processen bij de toezichthouders zoals het beoordelen van het wettelijk communicatieplan en de beoordeling van het transitiedossier. Ook heeft het bestuur het besluit, het implementatieplan en het communicatieplan op de website gepubliceerd.

Het bestuur meldt dat het transitieprogramma goed verloopt. Er moet nog veel communicatie naar deelnemers plaatsvinden, zoals de voorlopige transitieoverzichten.

Daarnaast meldt het bestuur dat het VO een planning zal ontvangen waarin alle aanvullende acties en afspraken met het VO rondom de adviesaanvraag zijn opgenomen. Tot het transitiemoment kunnen zich belangwekkende ontwikkelingen voordoen, denk aan bijvoorbeeld de situatie dat de dekkingsgraad significant wijzigt. Het bestuur richt een proces in voor overleg met het VO en sociale partners voor het geval zich gedurende het traject dergelijke ontwikkelingen voordoen. Dat zal begin volgend jaar met het VO worden gedeeld.

Het VO meldt dat de planning van het bestuur aansluit op de behoefte van het VO. Het VO wil de eigen processen hierop afstemmen. Daarnaast geeft het VO aan het op prijs te stellen om voorafgaand aan publicatie stukken ter informatie van het bestuur te ontvangen.

Als laatste memoreert het VO dat het VO advies heeft uitgebracht op basis waarvan het bestuur een besluit heeft genomen. Het VO heeft schriftelijk de melding ontvangen dat het besluit is genomen. Het VO doet het verzoek om een schriftelijke reactie te krijgen, waarin het bestuur inhoudelijk reflecteert op de standpunten, waarbij conform de wet ook inhoudelijk commentaar zal worden vertrekt op het minderheidsstandpunt van de fracties NBP en FOG-ABP, dat door het VO aan het meerderheidsadvies is toegevoegd.

De voorzitter stelt dat het VO in het vervolg vooraf geïnformeerd wordt bij publicatie van documenten. Daarnaast zal het bestuur een schriftelijke reactie op het advies aanleveren, die is in het bestuur besproken maar nog niet gereed.

### Adviesaanvraag Service Level Agreements (SLA's) en fee 2026

*ABP heeft de uitvoering van de pensioenregeling uitbesteed aan APG. Deze uitbesteding en de producten en diensten die daarbij horen, zijn vastgelegd in de SLA's, op basis van de vigerende Raamovereenkomst. Daarnaast legt het bestuur de vergoeding voor deze diensten vast in fee-afspraken. Het bestuur heeft deze afspraken voor 2026 afgerond en ter advies aan het VO voorgelegd.*

Het VO meldt verheugd te zijn dat de SLA's op tijd gereed zijn en dat het VO vóór de inwerkingtreding advies kan uitbrengen. Het VO is meegenomen in een voorbereidend traject en een toelichtende sessie, waarbij ruimte was voor technische vragen. Het VO stelt nog een aantal aanvullende vragen te hebben.

Het bestuur licht toe dat er aan het begin van het fee traject een kader wordt afgesproken voor het komende jaar. Gaandeweg wordt kritisch gekeken naar de begroting en wat al dan niet hierin wordt meegerekend. Deze

gesprekken leiden tot vaststelling van de fees voor het nieuwe jaar.

Ten aanzien van vermogensbeheer stelt het VO de vraag waarom de beleggingscategorie *private credit* onder liquide beleggingen is ondergebracht. Het bestuur licht toe dat dit komt door de manier waarop de categorieën bij de verschillende beleggingsteams zijn verdeeld. In het komende jaar zal dit worden gezien als rendementscategorie *illiquide credit*.

De prestaties van de vermogensbeheerder worden actief gemonitord. Zo is er een monitor die op kwartaalbasis over de geopolitieke situatie rapporteert en handelingsperspectief biedt wanneer de situatie buiten bepaalde parameters komt.

Het VO vraagt naar de bij de SLA's behorende raamovereenkomst. Net als het voorgaande jaar, is deze overeenkomst niet bijgevoegd. Het verzoek is op te nemen dat de inspanningen zijn gericht op de ABP-doelstelling van het zoveel als mogelijk realiseren van een koopkrachtig en stabiel pensioen.

Het bestuur licht toe dat de raamovereenkomst niet is gewijzigd en daarom niet opnieuw is voorgelegd. Alleen de aanpassingen in de jaarlijkse SLA's zijn voorgelegd. Op de vraag om, als de raamovereenkomst wordt aangepast, ook de doelstelling erin op te nemen, meldt het bestuur dat, als er aanleiding is om de overeenkomst aan te passen, het bestuur zal kijken op welke wijze die past bij de strategie en doelstellingen van ABP.

Het VO meldt dat het advies positief is.

#### **Adviesaanvraag Premie- en indexatie 2026**

##### Advies aanpassing Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN)

In de ABTN legt het fonds de hoofdlijnen van het fondsbeleid vast. Het bevat onder andere informatie over het beleid, de structuur van de organisatie, de interne controle en de financiële opzet.

Vanwege de vertraagde behandeling van de wet Verlenging transitieperiode, kon ABP in 2025 geen overbruggingsplan meer indienen en daardoor geen gebruik maken van de verruimde indexatiemogelijkheden van het transitie-FTK. Om die reden is het door de wetgever opnieuw mogelijk gemaakt om in het huidige stelsel gebruik te maken van een indexatie-AMvB, waarmee het onder transitie-FTK verruimde indexatiebeleid mogelijk blijft. Door deze onvoorziene terugval naar het FTK moet de ABTN aangepast worden aan dit indexatiebeleid.

Het VO meldt dat er sprake is van relatief kleine aanpassingen, waar geen vragen meer over zijn. Het VO adviseert positief op de aanpassingen in de ABTN.

##### Advies Premie- en indexatiebesluit

Het VO memoreert dat er een voorbereidend traject heeft plaatsgevonden waarin alle vragen rondom het besluit zijn beantwoord. Het VO constateert dat het bestuur met het voorliggende besluit het eerder vastgestelde premie- en indexatiebeleid volgt. Het VO stelt benieuwd te zijn naar het proces rondom het te nemen indexatiebesluit in 2026, het laatste jaar vóór de transitie. De vraag is om het indexatiebeleid integraal mee te nemen in het proces richting de transitie. Het bestuur geeft aan hiervoor een traject met het VO in te richten. Het bestuur zal hier in Q1 van 2026 bij het VO op terugkomen.

Het VO meldt dat het advies op het premie- en indexatiebesluit positief is.

#### **Eerste voortgangsreactie AB op aanbevelingen VO n.a.v. jaarverslag 2024**

Het VO geeft jaarlijks een oordeel over het handelen van het bestuur in het kader van het jaarverslag. In het kader van dit oordeel, doet het VO aanbevelingen aan het bestuur. Het bestuur en VO hebben afgesproken dat het bestuur tweemaal per verslagjaar een voortgangsrapportage met betrekking tot deze aanbevelingen deelt. De eerste voortgangsrapportage ligt nu voor.

Het VO wijst op een vermelding in het kader van het risicobeheer, waarin staat dat ABP en APG andere beoordelingsmodellen hanteren en vraagt om een reflectie hierop. Het bestuur licht toe dat ABP als pensioenfonds een ander risicobeheersingsmodel en ambitieniveau heeft dan APG als uitvoeringsorganisatie, die een model hanteert dat op uitvoeringsprocessen is gericht. In de verschillende risicorapportages en verklaringen vindt afstemming plaats.

Het VO stelt een vraag over de waarderingen van beleggingen. Het VO leest dat er een overleg waarderingen is

waarin de waarderingen vastgesteld worden en de vraag is of de rapportages met het VO gedeeld kunnen worden. Het bestuur geeft hierop aan dat de rapportages, gezien de vertrouwelijke informatie over individuele beleggingen, niet met het VO worden gedeeld. Daarnaast stelt het bestuur dat het overleg waarderingen regulier bij elkaar komt om de waarderingen vast te stellen en mogelijke correcties toe te passen.

Op de opmerking vanuit het VO dat waarderingen op het invaarmoment een cruciale factor zijn in het bepalen van compensatie of eventuele na-indexatie, geeft het bestuur aan dat extra kritisch wordt gekeken gezien het invaarmoment.

Het VO stelt vragen over de toepassing van de Digital Operational Resilience Act (DORA)<sup>1</sup> en hoe het bestuur omgaat met een situatie waarin bedrijven in de keten hier niet volledig aan voldoen. Het bestuur geeft hierop aan dat het gesprekken voert met bedrijven wanneer zij hier niet geheel aan voldoen en dat men naar alternatieven zoekt wanneer deze gesprekken onvoldoende opleveren.

Op de vraag van het VO over wat er uit het evaluatieproces rondom het jaarwerk is gekomen, geeft het bestuur aan dat er onder andere een verbeterslag is toegepast op de inschatting van arbeidsongeschiktheid. Dit cijfer is de afgelopen jaren, ook landelijk, toegenomen. Ieder jaar wordt gemonitord of er een stijgende of dalende trend is, wat ook van belang is in het licht van de transitie.

Het VO memoreert dat het VO in 2024 een voorstel heeft gedaan over de governance en adviesrechten van het VO in het nieuwe stelsel en het verzoek om hierover met het bestuur van gedachten te wisselen. In dat kader vraagt het VO naar een terugkoppeling op dit voorstel. Het bestuur geeft desgevraagd aan dat afgesproken is om hierover in het eerste kwartaal van 2026 van gedachten te wisselen en in dialoog breed te kijken naar wat het betekent. Het bestuur denkt ook na over wat het besturen van een pensioenfonds in het nieuwe pensioenstelsel betekent.

Op de vraag van het VO om in het vervolg vaker dan eenmaal per halfjaar een update te krijgen over de datakwaliteit, zegt het bestuur toe het VO vanaf nu ieder kwartaal te zullen informeren.

Het VO wijst op de verantwoording die ABP eenmaal per jaar publiceert met betrekking tot de bedrijven waar het fonds engagement<sup>2</sup> mee voert en vraagt of deze rapportages eenmaal per halfjaar gepubliceerd kunnen worden. Het bestuur licht toe dat engagementtrajecten vaak langdurige trajecten kunnen zijn en dat verbeteringen pas in de jaarlijkse cyclus zichtbaar worden. In die context is het beter om jaarlijks te blijven rapporteren.

### Update datakwaliteit

Op verzoek van het VO vindt er een reguliere rapportage vanuit het bestuur aan het VO over de datakwaliteit plaats. Hierin wordt besproken welke werkzaamheden op dit vlak plaatsvinden en wat de resultaten zijn van de doorlopende monitoring. Datakwaliteit is een belangrijk vereiste voor een beheerste overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Gezien de transitiedatum nadert, spreken het VO en het bestuur in het vervolg ieder kwartaal over de voortgang.

### Evaluatie samenwerking AB-VO

Jaarlijks staan het bestuur en VO stil bij het eigen functioneren en evalueert het VO gezamenlijk met het bestuur de onderlinge samenwerking. Vooraf is bij zowel het bestuur als het VO input opgehaald over de samenwerking.

Het bestuur licht toe dat de algemene indruk is dat de samenwerking als constructief wordt ervaren. Het transitiedossier is een belangrijke toets geweest voor de samenwerking en het bestuur deelt de opvatting dat het gelukt is de juiste diepgang te vinden en dat het VO veel belangstelling en kennis heeft. Een aantal aandachtspunten wordt gewisseld.

Zo ziet het VO graag meer dialoog met het bestuur. Belemmerende factoren zijn de omvang van het overleg en de informatievoorziening. Informatie is soms later beschikbaar of omvangrijk. Het bestuur geeft hierop aan dat het een afweging is gezien het bestuur het VO niet tekort wil doen qua informatievoorziening. Dit betekent dat er soms omvangrijke stukken gedeeld worden.

---

<sup>1</sup> DORA is een Europese verordening die als doel heeft om de digitale weerbaarheid van de sector te vergroten. Het introduceert strengere regels voor de veiligheid van bedrijven in de informatie technologie.

<sup>2</sup> In het beleggingsbeleid van ABP is engagement een belangrijk instrument. Hierbij spreekt ABP met verschillende bedrijven over de verwachtingen van ABP wat betreft klimaat, natuur & biodiversiteit, respect voor mensenrechten en goed ondernemingsbestuur.

## Verslag vergadering bestuur met VO d.d. 2 oktober 2025

Het verslag wordt, met inachtneming van enkele wijzigingen, vastgesteld.

### Rondvraag en sluiting

De heer Hoeijmakers, **LvOP**, geeft aan dat er bij de commissie financiën technische vragen leven over de renteafdekking. Het verzoek is hiervoor een informatiesessie in te plannen. Het bestuur zegt toe dat onderwerp in een informatiesessie mee te nemen.

Mevrouw Kos, **LvOP**, meldt dat pensioenfonds Detailhandel een deelnemersdialoog heeft georganiseerd over het beleggingsbeleid. De vraag is of het bestuur de opzet en uitkomsten van deze dialoog kent en ook overweegt een dergelijke vorm van een deelnemersdialoog te organiseren. Het bestuur meldt dat communicatie over het beleggingsbeleid onderdeel is van het Strategisch Communicatieplan. Het bestuur neemt deze goede praktijk als inspiratie mee.

Mevrouw Alofs, **FNV-ACOP**, wijst op het debat in de Eerste Kamer over het vermeende verdampen van pensioenvermogen. De vraag is of het bestuur hier kennis van heeft genomen en zijn zienswijze met het VO wil delen.

Het bestuur meldt van het resultaat van het debat in de Eerste Kamer kennis te hebben genomen. Het bestuur herkent zich er niet in en licht toe dat het fonds kijkt naar de dekkingsgraad en het geheel van verplichtingen en beleggingen.

De heer van Kampen, **FNV-ACOP**, memoreert dat het implementatieplan op de website is geplaatst. De vraag is welke aanpassingen er in dit plan zijn gedaan naar aanleiding van het VO-advies. Het bestuur zegt toe hier bij het VO op terug te komen.

### Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun komst en inbreng en sluit de vergadering.